

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะและปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะ ประชากรที่ศึกษา คือประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง โดยแบ่งเป็น 7 หมู่บ้าน (1,587 ครอบครัว) และกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการศึกษาคือ ค่าความถี่ ร้อยละ t - test และ one - way ANOVA ผลการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด 390 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.15 และร้อยละ 33.80 ตามลำดับอายุเฉลี่ยมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างประชากรคือ 36-60 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพสมรสแล้วการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา / ปวช. / ปวส. รายได้เฉลี่ย น้อยกว่า 5,000 บาท / เดือน อาชีพส่วนใหญ่คือเกษตรกร / รับจ้าง และส่วนใหญ่มีสถานภาพในที่อยู่อาศัยเป็นเจ้าของ

2. การมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะ ของกลุ่มตัวอย่างประชากรในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัด ชลบุรี อยู่ในระดับต่ำโดยระดับการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนกิจกรรม ฯ สูงกว่าการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล ฯ ซึ่งการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชากรด้านการเข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรมการกำจัดขยะกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนร่วมเป็นอันดับหนึ่ง คือ การจัดเตรียมภาชนะรองรับขยะมูลฝอยประจำบ้าน อันดับสอง การร่วมกิจกรรมรณรงค์ไปทิ้งขยะลงทะเลกับเทศบาล ฯ อันดับสาม การชำระค่าเก็บขยะอย่างสม่ำเสมอ อันดับสี่ การร่วมกิจกรรมรณรงค์การกำจัดขยะกับเทศบาลฯ และอันดับต่ำที่สุด คือการแนะนำเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการกำจัดขยะอย่างถูกต้อง ส่วนการมีส่วนร่วมของด้านการติดตามประเมินผลที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนร่วมเป็นอันดับหนึ่ง คือ การทราบทันทีหากว่ารถไม่มาเก็บขยะตามกำหนดเวลา อันดับสอง การติดตามผลการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกำจัดขยะ อันดับสาม การแจ้งเจ้าหน้าที่ทันทีที่พบปัญหา อันดับสี่ การแสดงความคัดค้านทันทีที่

เห็นว่าเทศบาลปฏิบัติไม่ถูกต้อง และอันดับต่ำสุด คือ การแนะนำผู้ใกล้ชิดให้ติดตามผลการปฏิบัติงานของเทศบาลและการศึกษาวิธีการประเมินผลการกำจัดขยะ

3. การทดสอบสมมติฐาน

ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะแตกต่างกัน โดย สถานภาพสมรสมีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมากกว่าสถานภาพหย่าร้าง

ประชาชนที่มีกลุ่มอายุต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะแตกต่างกัน โดย กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-25 ปี และ 26-35 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูงกว่า 60 ปี

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะแตกต่างกัน โดย กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าและมัธยม ปวช. / ปวส. จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทและเอก

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะแตกต่างกัน โดย กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในที่อยู่อาศัยเป็นเจ้าของบ้านมีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในที่อยู่อาศัยเป็นผู้เช่า

ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะแตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีเพศ รายได้ และอายุ แตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลการศึกษาพบว่าภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ เนื่องจากเทศบาลตำบลเกาะสีชังมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองและเกาะบริวารน้อยใหญ่รวม 8 เกาะ

เนื่องจากเกาะสีชังตั้งอยู่บริเวณอ่าวไทยตรงกันข้ามกับอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ห่างกันประมาณ 12 กิโลเมตร ซึ่งดูจากสภาพที่ตั้งและเกาะบริวารทั้ง 8 เกาะแล้ว ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ดั้งเดิมกับผู้ที่ย้ายมาพักอาศัยเพื่อทำงานและท่องเที่ยว ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมต่ำ เมื่อพิจารณาปัจจัยส่วนบุคคลแล้วประชาชนที่มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำน่าจะเกิดจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการหย่าร้าง และมีอายุมากกว่า 60 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และระดับมัธยมศึกษา ปวช. / ปวส. และมีสถานภาพในที่อยู่อาศัยเป็นผู้เช่า

ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านผลการศึกษพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านร่วมสนับสนุนกิจกรรมผลอยู่ในระดับปานกลางและด้านการติดตามและประเมินผลก็อยู่ในระดับต่ำ โดยระดับการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมสูงกว่าการมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกับระดับการมีส่วนร่วม

จากการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกันที่เพศ รายได้ และอาชีพ แต่แตกต่างกันที่สถานภาพส่วนตัว อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพที่อยู่อาศัย

จุดที่น่าสนใจก็คือ กลุ่มผู้ที่มีรายได้ 15,000 - 30,000 บาทต่อเดือน และผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมมากกว่าทุกกลุ่ม บ่งชี้ให้เห็นภาพว่า ผู้มีรายได้มาก มีความรู้ดี และอายุ 36-60 ปี มีความรับผิดชอบต่อสังคมชุมชนสูงกว่า ตรงกับการศึกษาของ สมใจ เข้มเจริญ (2531) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษากรณีตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ขวัญชัย วงศ์นิตกร (2532) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้ที่อยู่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรบ้านเมือง พบว่าปัจจัยทางฐานะเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

นอกจากนี้ พบว่าการมีสถานภาพในที่อยู่อาศัยเป็นโดยเจ้าของจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะสูงกว่าประชาชนที่มีสถานภาพในที่อยู่อาศัยในฐานะผู้เช่าและผู้อาศัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษพบว่าระดับในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะในเทศบาล ตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับต่ำ นับว่าเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการแก้ไข สร้างความร่วมมือของประชาชนให้เกิดขึ้น จึงขอนำผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นมากำหนดแนวทางเพื่อเสนอแนะในเชิงนโยบายเทศบาลตำบลเกาะสีชัง ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในเขตเทศบาลฯ มีวิธีการจัดการและกำจัดขยะอย่างถูกวิธี โดยให้มีเป้าหมายสำคัญสองประการ คือ

1.1 แก้ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและมีแนวโน้มจะก่อให้เกิดปัญหาเกินกว่าความสามารถทางธรรมชาติจะรับได้

1.2 เตรียมการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขยะในอนาคต โดยการให้ความรู้ ลดการเกิดขยะ และการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่ให้มาก

2. เทศบาลฯ ควรจะนำนโยบายทางเศรษฐกิจมาสนับสนุนและกระตุ้นให้มีการนำวัสดุจากขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นด้วย เช่น สร้างแรงจูงใจในการเก็บภาษีในสถานประกอบการครัวเรือนที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีการจัดการนำ 5 ส. มาใช้ การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างสะอาด รอบ ๆ บริเวณภายนอกควรมีต้นไม้ประดับประดับสวยงาม และกำหนดบริเวณ "เขตปลอดขยะ" และมีการกำจัดขยะที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ภาครัฐควรเป็นต้นแบบในการกำจัดขยะที่ถูกต้อง เช่น นโยบายลดปริมาณขยะของหน่วยงานทุกระดับ คือ การนำกระดาษมาใช้ทั้ง 2 หน้า และประทับตราประชาสัมพันธ์ข้อความว่า "สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สนับสนุนให้ใช้กระดาษ 2 หน้า" (หน้า-หลัง) เป็นต้น

3. เพื่อเน้นในเรื่องการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เทศบาลตำบลเกาะสีชังควรคัดเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเป้าหมายจัดกิจกรรมหรือโครงการกำจัดขยะ โดยประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระดมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระดับตำบล เช่น พนักงานเทศบาลตำบล พัฒนาการประจำตำบล สาธารณสุขตำบล ฯลฯ ร่วมกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนและกลุ่มมวลชน ร่วมพิจารณาจัดกิจกรรมหรือโครงการกำจัดขยะที่ประชาชนในชุมชนหรือหมู่บ้านนั้นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือการกำจัดขยะได้อย่างสมบูรณ์ เป้าหมายสุดท้ายคือประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี สิ่งแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยมีความเป็นระเบียบสวยงาม เป็นตัวอย่างขยายผลไปยังชุมชนหรือหมู่บ้านอื่น ซึ่งน่าจะดีกว่าการจัดกิจกรรมหรือโครงการกำจัดขยะเป็นบริเวณกว้างเต็มพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะสีชัง เพราะการขอความร่วมมือจากประชาชนจำนวนมาก อาจจะกระทำได้ยากและใช้ระยะเวลานาน จึงจะบรรลุผล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากผลการศึกษาพบว่าระดับในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะในเทศบาล ตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับต่ำ นับว่าเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการแก้ไข สร้างความร่วมมือของประชาชนให้เกิดขึ้น จึงขอนำผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นมากำหนดแนวทางเพื่อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการเทศบาลตำบลเกาะสีชัง ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีการฝึกอบรมและแนะนำวิธีการในการกำจัดขยะอย่างถูกวิธีและขอความร่วมมืออย่างจริงจังกับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง

2. ทำการสำรวจและติดตามผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุก ๆ เดือน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลการศึกษาที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะอยู่ในระดับต่ำครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณในภาพกว้าง ปัญหาประชาชนขาดการมีส่วนร่วมมีความละเอียดอ่อนค่อนข้างมาก เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือกลุ่มคนในชุมชนที่มีความหลากหลายในด้านความรู้ รายได้ ฯลฯ จึงขอเสนอแนะเพื่อการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาหรือวิจัยเรื่องนี้ในเชิงคุณภาพ เจาะลึกถึงกลุ่มเป้าหมายที่ระดับการมีส่วนร่วมต่ำเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค หรือเงื่อนไขอะไรที่เป็นเหตุให้ขาดการมีส่วนร่วมเพื่อการแก้ไขได้ตรงจุดมากขึ้น

2. ควรศึกษาหรือวิจัยในพื้นที่เทศบาลตำบลแห่งอื่น ๆ เปรียบเทียบผลการศึกษาที่ได้ว่าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย แก้ไขปัญหาการกำจัดการขยะให้ประสบผลสำเร็จต่อไป